

АНАЛІЗ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ

Костянтин ЗАВГОРОДНІЙ

ДП «Виробниче об'єднання «Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова»

<https://orcid.org/0000-0002-7953-3971>

Розподіл населення за доходами є важливим фактором інклюзивного зростання, оскільки більш рівномірний розподіл доходів може сприяти зменшенню бідності, збільшенню доступу до освіти та здоров'я, збільшенню рівня соціальної мобільності та забезпеченню більш широкого доступу до ресурсів та можливостей. Крім того, якщо значна частина населення має низький рівень доходів, це може знизити загальний попит на товари та послуги, що може вплинути на економічний розвиток країни. Таким чином, розподіл населення за доходами повинен бути однією з ключових тем при формуванні економічної та соціальної політики держави.

Для того, щоб розподіл населення за доходами відображав інклюзивне зростання в Україні, необхідно, щоб була забезпечена деяка рівність в доходах між різними соціальними групами. Крім того, важливо, щоб доходи були достатніми для забезпечення мінімальних потреб населення в основних соціальних благах, таких як житло, харчування, освіта та охорона здоров'я.

Метою статті є процес аналізу рівня життя населення України в системі інклюзивного розвитку.

Досліджено, що споживчі витрати в Україні відображають велику залежність від витрат на продовольчі товари, що свідчить про низький рівень життя значної частини населення. Оплата житла та комунальних послуг також є значним витратним пунктом, проте сума пільг та субсидій на ці витрати є незначною, що свідчить про неефективність системи державної підтримки в цій сфері. Інклюзивний розвиток може підвищувати рівень соціальної підтримки, створюючи умови для рівного доступу до послуг та програм для всіх людей, включаючи вразливі групи. У свою чергу, рівень соціальної підтримки може допомогти підтримувати та підсилити інклюзивний розвиток, надаючи необхідну допомогу та ресурси для забезпечення рівних умов участі.

Визначено, що у контексті інклюзивного розвитку, забезпечення доступності культурних інституцій та матеріалів для всіх груп населення, включаючи людей з різними потребами та віддалених регіонів, може стати важливим аспектом. Обґрунтовано, що це може включати розширення мережі бібліотек та клубних закладів, використання технологій для забезпечення доступу до культурних матеріалів та зростання кількості видань, що відповідають потребам різних соціальних груп населення. Доведено, що у зв'язку з інклюзивним розвитком, важливо забезпечити збалансоване зростання економіки, що не веде до надмірного забруднення довкілля, та зменшення негативного впливу на здоров'я населення.

Ключові слова: рівень життя, інклюзивний розвиток, національна економіка, ресурси домогосподарств, показники охорони здоров'я

<https://doi.org/10.31891/mdes/2022-5-31>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розподіл населення за доходами є важливим фактором інклюзивного зростання, оскільки більш рівномірний розподіл доходів може сприяти зменшенню бідності, збільшенню доступу до освіти та здоров'я, збільшенню рівня соціальної мобільності та забезпеченню більш широкого доступу до ресурсів та можливостей. Крім того, якщо значна частина населення має низький рівень доходів, це може знизити загальний попит на товари та послуги, що може вплинути на економічний розвиток країни. Таким чином, розподіл населення за доходами повинен бути однією з ключових тем при формуванні економічної та соціальної політики держави.

Для того, щоб розподіл населення за доходами відображав інклюзивне зростання в Україні, необхідно, щоб була забезпечена деяка рівність в доходах між різними соціальними групами. Крім того, важливо, щоб доходи були достатніми для забезпечення мінімальних потреб населення в основних соціальних благах, таких як житло, харчування, освіта та охорона здоров'я.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Особливостям аналізу рівня життя населення України, приділено значну увагу вітчизняними вченими, зокрема: Гончарова Н., Ємельянов В., Іртищева І., Крамаренко І., Клопов І., Коваленко І., Мельник Ю., Рибінцев В., Стегней М., Шевченко Л., Хаустова К., та інші. Але, водночас, значна кількість проблем, пов'язаних із війною, приводить до погіршення рівня життя населення України. Саме тому, аналіз рівня життя населення України в системі інклюзивного розвитку є досить актуальним.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є процес аналізу рівня життя населення України в системі інклюзивного розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

З метою досягнення такого розподілу доходів, можуть застосовуватися різні заходи, такі як податкова реформа, збільшення мінімальної заробітної плати, забезпечення доступу до якісної освіти та охорони здоров'я, створення робочих місць з достатнім рівнем заробітної плати тощо. Крім того, важливо, щоб такі заходи були підтримані відповідною соціальною політикою держави, яка б сприяла інклюзивному зростанню та забезпеченню соціальної справедливості.

Структура сукупних ресурсів домогосподарств в Україні (табл. 1) є також відображенням рівня інклюзивного розвитку.

Таблиця 1

Структура сукупних ресурсів домогосподарств в Україні у вимірах інклюзивного розвитку (у середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство)

	2019	2020	2021
Усього ресурсів, грн	12118,5	12432,3	14490,6
Відсотків			
Оплата праці	57,3	58,3	59,8
Доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	6,5	5,8	5,7
Пенсії, стипендії, допомоги, пільги та субсидії	20,3	21,2	20,2
Доходи від продажу сільськогосподарської продукції	2,4	2,2	2,5
Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель	3,6	3,3	3,0
Грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	6,6	6,8	6,1
Інші надходження	3,3	2,4	2,7

Джерело: [1].

Статистичні дані свідчать, що у 2021 році загальні ресурси зросли на 16% порівняно з 2019 роком. Значний внесок до загальних ресурсів має оплата праці, що зростала на протязі трьох років. Проте, доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості скоротилися з 6,5% у 2019 році до 5,7% у 2021 році, що може свідчити про складнощі в економічному середовищі та потребу в підтримці для малого та середнього бізнесу.

Щодо доходів населення, то видно, що пенсії, стипендії, допомоги, пільги та субсидії займають значну частку, що свідчить про необхідність соціальної підтримки для малозабезпечених верств населення. Проте, важливо забезпечувати належний рівень оплати праці та розвивати підприємництво та самозайнятість, що допоможе зменшити залежність від соціальної підтримки та збільшити доходи громадян.

Посохов І. М. та Штучний В. Г. зазначають, що «Особливість процесу пристосування до зовнішніх умов в Україні полягає в тому, що воно, відбувається одночасно з найбільш гострим етапом зміни фундаментальних механізмів соціального регулювання» [2].

Також важливо звернути увагу на нерівний розподіл доходів між різними групами населення та прагнути до його зменшення, щоб забезпечити інклюзивний розвиток та соціальну справедливість.

Структура сукупних витрат домогосподарств в Україні (табл. 2) є також відображенням рівня інклюзивного розвитку.

Таблиця 2

Структура сукупних витрат домогосподарств в Україні у вимірах інклюзивного розвитку

	2019	2020	2021
Усього сукупних витрат, грн	9670,2	9523,6	11243,4
Відсотків			
Споживчі сукупні витрати	91,3	91,4	91,3
продовольчі товари (включаючи харчування поза домом, алкогольні напої та тютюнові вироби)	51,7	52,7	50,1
непродовольчі товари та послуги	39,6	38,7	41,2
оплата житла, комунальних продуктів та послуг	13,0	12,9	13,8
з них			
сума пільг та субсидій	0,9	0,1	0,1
Неспоживчі сукупні витрати	8,7	8,6	8,7

Джерело: [1].

Статистичні дані свідчать, що у 2021 році усього сукупні витрати становили 11243,4 млрд грн, що є збільшенням порівняно з 2020 роком. Споживчі сукупні витрати становлять понад 90% усіх витрат в усі роки, а саме 91,3% в 2019 та 2021 роках і 91,4% у 2020 році.

Продовольчі товари (включаючи харчування поза домом, алкогольні напої та тютюнові вироби) є основною частиною споживчих витрат і складає 50,1% в 2021 році. Це зменшення порівняно з 2020 роком, коли цей показник становив 52,7%.

Непродовольчі товари та послуги складають від 38,7% до 41,2% усіх витрат, залежно від року.

Оплата житла, комунальних послуг та продуктів становить більше 13% усіх витрат у всі роки, а сума пільг та субсидій становить невеликий відсоток цього показника, що може свідчити про неефективність системи соціальних пільг та субсидій.

Неспоживчі сукупні витрати становлять менше 9% усіх витрат і практично не змінюються від року до року.

Загалом, з таблиці видно, що споживчі витрати в Україні відображають велику залежність від витрат на продовольчі товари, що може свідчити про низький рівень життя значної частини населення. Оплата житла та комунальних послуг також є значним витратним пунктом, проте сума пільг та субсидій на ці витрати є незначною, що свідчить про неефективність системи державної підтримки в цій сфері.

Г. М. Дранко та Ю. О. Ольвінська наголошують, що «Рівень життя – характеристика економічного добробуту населення, що вимірюється як реальний дохід на душу населення та кількість населення за межею бідності» [3].

Аналізуючи статистичні дані, можливо зробити кілька висновків про те, що можна зробити для покращення ситуації в Україні:

1. Розподіл доходів в Україні не є рівним та не відображає інклюзивне зростання. Необхідно зробити кроки щодо збільшення доходів малозабезпечених верств населення та зменшення нерівностей в розподілі доходів, які можуть включати збільшення мінімальної заробітної плати, введення податкових пільг для малих і середніх підприємств, підтримку розвитку місцевих господарств та інші заходи.

2. Вартість продуктів та послуг зростає, а споживчі сукупні витрати залишаються майже на тому ж рівні. Це може свідчити про те, що ціни на товари та послуги стають недосяжними для більшості населення. Тому необхідно вжити заходів для зменшення інфляції, контролювати ціни на товари та послуги, зменшити податки на споживчі товари та послуги для малозабезпечених верств населення.

3. Невисокий рівень неспоживчих сукупних витрат свідчить про недостатню інвестиційну активність населення. Тому необхідно підтримувати інвестиційну діяльність, створювати нові можливості для розвитку бізнесу, відкривати нові ринки для продажу товарів та послуг.

4. Національний банк має приділити увагу збільшенню доступу до фінансових послуг для населення, зокрема малозабезпечених верств, які часто залишаються поза межами фінансової системи. Необхідно вжити заходів, щоб підвищити якість та доступність освіти в Україні.

Рівень життя населення України в системі інклюзивного розвитку характеризуються показниками охорони здоров'я та соціального захисту (табл. 3)

Таблиця 3

Основні показники охорони здоров'я України у вимірах інклюзивного розвитку

	2019	2020	2021
Кількість лікарів усіх спеціальностей (без зубних лікарів), тис.	185	180	144
Кількість середнього медичного персоналу, тис.	330	309	261
Кількість лікарняних закладів, тис.	1,6	1,6	1,2
Кількість лікарняних ліжок, тис.	295	275	245
Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, тис.	10,6	10,6	8,2
Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів, тис. відвідувань за зміну	920	929	831

Джерело: [1].

В Україні кількість лікарів усіх спеціальностей (без зубних лікарів) зменшилася на 22% з 2019 року до 2021 року. Кількість середнього медичного персоналу зменшилася на 21% з 2019 року до 2021 року. Кількість лікарняних закладів зменшилася на 25% з 2019 року до 2021 року. Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів зменшилася на 23% з 2019 року до 2021 року. Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів зменшилася на 10% з 2019 року до 2021 року.

Отже, згідно із даними Державної служби статистики України можна зробити висновок, що в Україні відбувається зменшення кількості медичних закладів та медичного персоналу, що може негативно вплинути на якість та доступність медичної допомоги для населення.

Параметром соціального захисту населення в системі інклюзивного виміру є надання цільової грошової допомоги непрацездатним громадянам з мінімальними доходами (табл. 4).

Таблиця 4

Надання цільової грошової допомоги непрацездатним громадянам з мінімальними доходами в системі інклюзивного виміру (на 1 січня 2022 року)

	Усього, тис. осіб	з них у сільській місцевості	Середній розмір місячної допомоги одній особі, грн
Усього	301,9	132,6	43,34
з них пенсіонерам			
по інвалідності	26,6	11,1	51,10
у разі втрати годувальника	0,2	0,1	47,17
які отримують соціальну пенсію	59,5	30,3	41,04
із загальної кількості – самотнім пенсіонерам	2,0	0,9	53,22

Джерело: [1].

Загалом, за 2021 рік зменшилася кількість отримувачів допомоги на 14,6% - з 353,8 тис. осіб в 2019 році до 301,9 тис. осіб в 2021 році. Водночас, зменшення кількості отримувачів у сільській місцевості було більш помітним - з 170,5 тис. осіб в 2019 році до 132,6 тис. осіб в 2021 році, що становить зменшення на 22,2%.

З розміром місячної допомоги за 2021 рік можна зробити наступні висновки:

- середній розмір допомоги одній особі у 2021 році становить 43,34 грн, що є дещо меншим, ніж у 2019 та 2020 роках (44,48 та 45,42 грн відповідно);
- найбільший розмір місячної допомоги отримують пенсіонери по інвалідності - 51,10 грн;
- серед отримувачів соціальної пенсії, найбільший розмір допомоги мають ті, хто отримує її в разі втрати годувальника - 47,17 грн;
- категорії самотніх пенсіонерів відповідає найбільший розмір допомоги - 53,22 грн.

Статистичні дані свідчать, що жінок, які потребують допомоги, більше ніж чоловіків, що може свідчити про нерівність у доступі до ресурсів і можливостей. Серед тих, хто потребує допомоги, понад 40% проживають у сільській місцевості. Це може свідчити про зменшення можливостей для розвитку інфраструктури та забезпечення доступу до ресурсів у сільських районах. середня сума грошової допомоги, наданої одній особі, становить 2528,81 грн, а натуральна - 497,00. Однак, з попереднього пункту видно, що жителі сільської місцевості складають значну частину отримувачів допомоги, і, можливо, натуральна допомога є більш ефективним способом надання допомоги для цих людей.

Більшість отримувачів допомоги належать до категорії осіб з інвалідністю та похилого віку. Це може свідчити про необхідність спеціалізованої допомоги та ресурсів для цієї групи населення.

Групи внутрішньо переміщених осіб та членів сімей учасників АТО та/або ООС отримали меншу кількість допомоги в порівнянні з іншими категоріями. Це може свідчити про необхідність покращення механізмів соціальної підтримки цих груп населення в контексті інклюзивного розвитку. Внутрішньо переміщені особи та члени сімей учасників АТО та/або ООС часто зазнають складних життєвих обставин, пов'язаних з втратою майна, житла, роботи та погіршенням соціального становища. Тому їм необхідно надавати належну допомогу та підтримку, щоб забезпечити їхню інтеграцію в суспільство та зменшити соціальну вразливість.

Кравченко О. О. вважає, що «рівень та якість життя населення України бажає бути кращим. Ми повинні розуміти, що, обравши шлях на Європейську інтеграцію, ми маємо бути готовими не лише до європейського рівня доходів, але й до європейських цін на товари та послуги, а також європейських стандартів життя. Зі зростанням рівня життя у населення виникає потреба і в якісніших умовах проживання, продуктах харчування, медичних послугах, стають вищими вимоги до правової захищеності, до безпеки оточуючого середовища, до соціального оточення тощо» [4, с.576].

Чабан В. В. зазначає, що «Сьогодні рівень життя слід розглядати не як інтегральне статистичне утворення з похідних доходу та характеристик якісних аспектів життя, а як системоутворювальний показник, який, з одного боку, виступає індикатором соціальної

ефективності (або й ефективності взагалі) функціонування економічної моделі країни, а з другого, його слід ототожнювати з каталізатором подальшого прогресу суспільства» [5, с.156].

В систему інклюзивного виміру входить сфера культури, відпочинку і туризму (табл. 5)

Таблиця 5

Основні характеристики сфери культури, відпочинку і туризму України

	2019	2020	2021
Бібліотеки, тис.	16,2	16,1	...
Клубні заклади, тис.	16,3	16,4	...
Кількість книг та брошур, друк.од	24416	18967	21095
тираж видань, млн.прим	61	42	45
Кількість періодичних та таких, що продовжуються, видань (крім газет), друк.од	2527	2244	2131
річний тираж, млн.прим	107	82	62
Кількість газет, друк.од	1651	1529	1387
річний тираж, млн.прим	1478	1155	1009

Джерело: [1].

Зі статистичних даних видно, що кількість бібліотек та клубних закладів за останні три роки залишалася приблизно на одному рівні, що може свідчити про стабільність розвитку цих інституцій культури. Однак, кількість книг та брошур значно зменшилася у 2020 році порівняно з 2019 роком, але планується певне покращення у 2021 році. Тираж видань також зменшився протягом останніх двох років, що може свідчити про менший попит на друковані видання.

Кількість періодичних та продовжуваних видань зменшилася з 2527 до 2131 протягом останніх трьох років, а річний тираж таких видань зменшився більше ніж вдвічі. Це може бути пов'язано зі зменшенням попиту на друковані видання взагалі або зі збільшенням популярності цифрових видань.

Кількість газет також зменшилася протягом останніх двох років, але зменшення було менш помітним, і річний тираж газет зменшився менше, ніж річний тираж періодичних видань. Це може свідчити про те, що газети все ще зберігають свою популярність серед читачів, але цифрові технології також змушують їх адаптуватися до нових умов.

У контексті інклюзивного розвитку, забезпечення доступності культурних інституцій та матеріалів для всіх груп населення, включаючи людей з різними потребами та віддалених регіонів, може стати важливим аспектом. Це може включати розширення мережі бібліотек та клубних закладів, використання технологій для забезпечення доступу до культурних матеріалів та зростання кількості видань, що відповідають потребам різних соціальних груп населення. За останній рік кількість книг та брошур зменшилась на 5400 друкованих одиниць, а кількість періодичних видань також зменшилась. Це може свідчити про необхідність удосконалення та розвитку системи видавництва та дистрибуції культурних матеріалів для задоволення потреб різних соціальних груп населення.

В системі інклюзивного розвитку України важливу роль відіграє навколишнє середовище (табл. 6). Навколишнє середовище відіграє важливу роль у системі інклюзивного розвитку України, оскільки воно може стимулювати або гальмувати процес інклюзії різних соціальних груп. Наприклад, доступність інфраструктури, включаючи громадський транспорт, будівлі та інші об'єкти, може допомогти людям з обмеженими можливостями, літнім людям та іншим соціальним групам включатися в життя суспільства та користуватися його ресурсами.

Крім того, навколишнє середовище може впливати на розвиток соціальних стереотипів та уявлень про різні соціальні групи, що може створювати перешкоди для їх інклюзії. Тому важливо працювати над формуванням позитивного інформаційного середовища, яке сприятиме інклюзії різних соціальних груп, а також впроваджувати програми та проекти, спрямовані на підвищення культурної та екологічної освіченості населення. Усі ці заходи можуть допомогти створити більш інклюзивне навколишнє середовище, яке забезпечить успішне інклюзивне розвиток України.

Автор вважає, що «Знизити промислові викиди можливо або за рахунок впровадження відповідних технологій виробництва, або на основі застосування технічних засобів чи технологій боротьби з викидами» [6, с.156].

У зв'язку з інклюзивним розвитком, важливо забезпечити збалансоване зростання економіки, що не веде до надмірного забруднення довкілля, та зменшення негативного впливу на здоров'я населення. Загалом, статистичні дані показують деякий прогрес у зменшенні викидів в 2020

році порівняно з 2019 роком. Проте, у деяких секторах, таких як переробна промисловість та постачання електроенергії, викиди залишаються досить високими. Щоб зменшити викиди парникових газів, можливі шляхи включають в себе сприяння використанню більш чистих технологій, підтримку відновлюваної енергетики та підвищення енергоефективності, а також підтримку зеленого будівництва та транспорту. Урахування екологічних показників в інвестиційних рішеннях може також сприяти зменшенню негативного впливу на довкілля.

Таблиця 6

**Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря
від стаціонарних джерел забруднення (тис.т)**

	2019	2020
Усього	2459,5	2238,6
Сільське, лісове та рибне господарство	82,1	64,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	418,9	365,6
Переробна промисловість	890,3	868,8
Постачання електроенергії, газу, парита кондиційованого повітря	960,7	849,2
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	18,9	17,4
Будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	5,9	5,1
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	53,9	45,6
Інші види економічної діяльності	28,8	22,8
У розрахунку	2019	2020
на одну особу, кг	58,5	53,6
на 1 км ² , кг	4265,4	3882,4

Джерело: [1].

Таким чином, до війни Україна здійснювала певні зусилля в напрямку інклюзивного розвитку, однак ще є багато питань, які потребують уваги. Природньо-географічний потенціал України, який охоплює різноманітні кліматичні зони, різноманітність природних ресурсів та багатство культурної спадщини, створює потенціал для інклюзивного розвитку. Але політично-історичні передумови, такі як корупція, бюрократія та нестабільність урядів, ставали перешкодою для ефективного інклюзивного розвитку.

**ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Досліджено, що споживчі витрати в Україні відображають велику залежність від витрат на продовольчі товари, що свідчить про низький рівень життя значної частини населення. Оплата житла та комунальних послуг також є значним витратним пунктом, проте сума пільг та субсидій на ці витрати є незначною, що свідчить про неефективність системи державної підтримки в цій сфері. Інклюзивний розвиток може підвищувати рівень соціальної підтримки, створюючи умови для рівного доступу до послуг та програм для всіх людей, включаючи вразливі групи. У свою чергу, рівень соціальної підтримки може допомогти підтримувати та підсилити інклюзивний розвиток, надаючи необхідну допомогу та ресурси для забезпечення рівних умов участі.

Визначено, що у контексті інклюзивного розвитку, забезпечення доступності культурних інституцій та матеріалів для всіх груп населення, включаючи людей з різними потребами та віддалених регіонів, може стати важливим аспектом. Обґрунтовано, що це може включати розширення мережі бібліотек та клубних закладів, використання технологій для забезпечення доступу до культурних матеріалів та зростання кількості видань, що відповідають потребам різних соціальних груп населення. Доведено, що у зв'язку з інклюзивним розвитком, важливо забезпечити збалансоване зростання економіки, що не веде до надмірного забруднення довкілля, та зменшення негативного впливу на здоров'я населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Статистичний збірник «Україна у цифрах, 2021». Державна служба статистики України. 2022. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/08/zb_Ukraine%20in%20figures_21u.pdf
2. Посохов І. М., Штучний В. Г. Аналіз рівня життя населення та особливості державного регулювання цін на соціально значимі товари в Україні. URL:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/a3b177f4-5035-43e8-9535-81c8b811973a/content>

3. Дранко Г. М., Ольвінська Ю. О. Аналіз рівня життя населення України. *Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць*. 2016. Випуск 2. С. 123–128.
4. Кравченко О. О. Аналіз рівня та якості життя населення України в умовах економічної та політичної нестабільності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 572–578.
5. Чабан В. В. Рівень життя населення в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 10. Ч. 4. С. 156–160.
6. Колесник В. Є., Павличенко А. В., Калініна К. Р. Екологічна класифікація якості атмосферного повітря за комплексними індексами його забруднення. *Геотехнічна механіка*. 2017. № 137. С. 156–169.
7. Kramarenko I., Amyelyenchuk A. Implementation of corporate social responsibility in Ukraine companies. *Innovative Solution in Modern Science*. 2016. No 9. P.1–9.
8. Іртишева І. О., Крамаренко І. С., Романенко С. С., Іщенко О. А., Гришина Н. В. Демографічні процеси у взаємозв'язку із завданнями управління спортивно-оздоровчою сферою. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 66–73.
9. Іртишева І. О., Крамаренко І. С., Романенко С. С., Гришина Н. В., Іщенко О. А. Глобальні тренди розвитку спортивно-оздоровчої діяльності. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 1. С. 150–156.
10. Irtysheva I. Development of socialization of the economy on the conditions of financing sports and health activities. *International Journal of Health Sciences*. 2022. **Vol.** 6. P. 2819–2826.

REFERENCES:

1. Statistical collection «Ukraine in numbers, 2021». (2022). State Statistics Service of Ukraine. Available at: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/08/zb_Ukraine%20in%20figures_21u.pdf
2. Posokhov, I. M., and Shtuchnyi, V. G. Analysis of the standard of living of the population and features of state regulation of prices for socially significant goods in Ukraine. Available at: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/a3b177f4-5035-43e8-9535-81c8b811973a/content>
3. Dranko, H. M., and Ol'vins'ka, Yu. O. (2016). «Analysis of the standard of living of the population of Ukraine». *Statystyka – instrument sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen' : zbirnyk naukovykh students'kykh prats'*. Vol. 2, pp. 123–128.
4. Kravchenko, O. O. (2017). «Analysis of the level and quality of life of the population of Ukraine in conditions of economic and political instability». *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. Vol. 17, pp. 572–578.
5. Chaban, V. V. (2015). «Standard of living of the population in Ukraine». *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnogo universytetu*. Vol. 10, **part** 4, pp. 156–160.
6. Kolesnyk, V. Ye., Pavlychenko, A. V., and Kalinina, K. R. (2017). «Ecological classification of atmospheric air quality according to complex indices of its pollution». *Heotekhnichna mekhanika*. no 137, pp. 156–169.
7. Kramarenko, I., and Amyelyenchuk, A. (2016). «Implementation of corporate social responsibility in Ukraine companies». *Innovative Solution in Modern Science*. no. 9, pp.1–9.
8. Irtysheva, I. O., Kramarenko, I. S., Romanenko, S. S., Ischenko, O. A. and Hryshyna, N. V. (2022). «Demographic processes in relation to the tasks of managing the sports and recreation sphere». *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. **Vol.** 7, No 2, pp. 66–73.
9. Irtysheva, I. O., Kramarenko, I. S., Romanenko, S. S., Hryshyna, N. V., and Ischenko, O. A. (2022). «Global trends in the development of sports and recreational activities». *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. **Vol.** 7, no. 1, pp. 150–156.
10. Irtysheva, I. (2022). «Development of socialization of the economy on the conditions of financing sports and health activities». *International Journal of Health Sciences*. **Vol.** 6, pp. 2819–2826.

ANALYSIS OF THE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION OF UKRAINE IN THE SYSTEM
OF INCLUSIVE DEVELOPMENT

Konstantin ZAVGORODNIY

“Production Association Southern Machine-Building Plant named after A.M. Makarov”

Income distribution is an important factor in inclusive growth, as a more equal distribution of income can reduce poverty, increase access to education and health, increase social mobility, and provide greater access to resources and opportunities. In addition, if a large part of the population has a low level of income, this can reduce the overall demand for goods and services, which can affect the economic development of the country. Thus, the distribution of the population by income should be one of the key topics in the formation of the economic and social policy of the state.

In order for the income distribution of the population to reflect inclusive growth in Ukraine, it is necessary to ensure some income equality between different social groups. In addition, it is important that incomes are sufficient to meet the minimum needs of the population in basic social goods such as housing, food, education and health care.

The purpose of the article is the process of analyzing the standard of living of the population of Ukraine in the system of inclusive development.

It has been studied that consumer spending in Ukraine reflects a high dependence on spending on food products, which indicates the low standard of living of a large part of the population. Payment for housing and communal services is also a significant expense item, but the amount of benefits and subsidies for these expenses is insignificant, which indicates the inefficiency of the state support system in this area. Inclusive development can increase the level of social support by creating conditions for equal access to services and programs for all people, including vulnerable groups. In turn, the level of social support can help support and strengthen inclusive development by providing the necessary assistance and resources to ensure a level playing field for participation.

It was determined that in the context of inclusive development, ensuring the accessibility of cultural institutions and materials for all population groups, including people with different needs and remote regions, can become an important aspect. It is reasoned that this may include the expansion of the network of libraries and club facilities, the use of technology to provide access to cultural materials, and the growth of the number of publications that meet the needs of different social groups. It has been proven that in connection with inclusive development, it is important to ensure balanced growth of the economy, which does not lead to excessive environmental pollution, and to reduce the negative impact on the health of the population.

Key words: standard of living, inclusive development, national economy, household resources, health indicators